

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Uroš Aničič

**Nacionalna identiteta in globalizacija: vidik migrantov in socialnega
dojemanja teritorija na oblikovanje nacionalne identitete v dobi
globalizacije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Uroš Aničič

Mentor: red. prof. dr. Jernej Pikalo

**Nacionalna identiteta in globalizacija: vidik migrantov in socialnega
dojemanja teritorija na oblikovanje nacionalne identitete v dobi
globalizacije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Nacionalna identiteta in globalizacija: vidik migrantov in socialnega dojemanja teritorija na oblikovanje nacionalne identitete v dobi globalizacije

Diplomsko delo daje vpogled v formiranje nacionalne identitete v dobi globalizacije na primeru migrantov in spremenjenega družbenega dojemanja teritorija. Obravnavani pojmi v delu so globalizacija, družbena identiteta, nacionalna identiteta in teritorialna identiteta. V prvem delu se diplomsko delo osredotoča na splošne teoretične vidike procesa formiranja družbene identitete na podlagi razlikovanja in teoretične vidike globalizacije. V drugem delu se osredotoča na preučevanje, kako migranti vplivajo na nacionalno identiteto naroda, kamor so se naselili, ter kako se spreminja nacionalna identiteta migrantov v kontekstu sodobne globalne družbene realnosti. V tretjem delu diplomsko delo preučuje spremenjeno družbeno dojemanje teritorija in kakšne implikacije ima to na formiranje teritorialnih in nacionalnih identitet

Ključne besede: Globalizacija, nacionalna identiteta, kolektivna identiteta, teritorialna identiteta

National identity and globalisation: context of migrants and changed social perception of territory on formation of national identity

This diploma will give a view into formation of national identity in era of globalization on example of migrants and changed social perception of the territory. Concepts that will be discussed in this work are globalization, social identity, national identity and territorial identity. In the first part the work focuses on general theoretical view of forming a national identity that's based on differentiation and theoretical views of globalization processes. In second part the work focuses on studying how migrants affect national identity of a host nation, where they settled and how the national identity of migrants is changing in context of contemporary social reality. In third part the work studies changed social perception of the territory and what implications it has on forming territorial and national identity.

Key words: Globalization, national identity, collective identity, territorial identity

Kazalo

Uvod.....	5
1 Nacionalna Identiteta.....	7
1.1 Družbeni konstrukt identitete.....	7
1.1.2 Kolektivna identiteta.....	8
1.2 Pojav in formiranje Nacionalne identitete.....	9
2 Globalizacija	11
2.1 Definicije globalizacije.....	11
2.3 Tokovi globalizacije	11
3 Nacionalna identiteta in pomembni drugi.....	13
3.1 Migranti kot pomembni drugi.....	15
3.2 Migranti transnacionalna identiteta ali nacionalna identiteta?	16
4 Teritorialne identitete v nastajajoči svetovni družbi	19
4.1 Teritorialna podlaga identitete	19
4.2 Grožnje teritorialni identiteti.....	20
4.3 Odzivi na grožnje teritorialni identiteti.....	21
4.4 Pretok idej, informacij.....	22
5 Zaključek	24
6 Literatura.....	25

Uvod

Globalizacija je proces, ki čedalje bolj spreminja naše vsakodnevno življenje, našo interakcijo z drugimi ljudmi tako iz našega neposrednega okolja, kot tudi celega sveta. Globalizacija spreminja družbene okoliščine in družbeno realnost, intenzivira se pretok informacij, kapitala, ljudi, idej itd. Ne glede na to, ali se je proces globalizacije začel z ekspanzijo evropskih držav v novo odkrite celine, kot je na primer Amerika, v 16. in 17. stoletju ali pa se je proces globalizacije začel z industrijsko revolucijo v 19. stoletju, ali v kakšnem drugem zgodovinskem obdobju, se lahko načeloma strinjamo, da se je proces globalizacije začel znatno bolj intenzivno odvijati po drugi svetovni vojni in še bolj v 90ih letih 20. stoletja, s pojavom interneta in razvojem informacijsko – komunikacijske tehnologije. Z nastopom 21. stoletja se zgodba nadaljuje in stopnja intenzivnosti se samo še večja napram preteklim letom in bolj, kot je proces globalizacije intenziven, tem bolj vpliva na naše vsakodnevno življenje in posledično postaja družba toliko bolj pozorna na njega. Je pa mogoče smiselno povedati oziroma omeniti (kljub temu, da to ni direktno predmet tega diplomskega dela, je pa posredno povezano z njem), da so se začela pojavljati ugibanja, o morebitni deglobalizaciji. Vzroki za ta obraten proces naj bi se nahajali v razvoju nove tehnologije, ki omogoča samozadostnost in vzdržnost regionalnih oziroma lokalnih družbenih centrov, kot je na primer razvoj obnovljivih virov energije, genetsko predelane hrane in podobno, s tem pa postaja slika nadaljnjega poteka procesa globalizacije bolj nejasna.

Pogosto se skupaj s procesom globalizacije omenja tudi zaton nacionalne države in nacionalne identitete, ter vzpon bolj globalnih kozmopolitanskih identitet. Torej vprašanje, ki se pojavi pri tem procesu je ali globalizacija negativno vpliva na formiranje nacionalne identitete? Na to vprašanje bomo skušali odgovoriti z vidika migrantov in z vidika spremenjenega družbenega dožemanja teritorialnih enot v dobi globalizacije. Vprašanje migracij in migrantov je v sodobnem času pomembno zaradi povečanega pretoka ljudi, skozi teritorialne meje nacionalnih držav, to še toliko bolj drži za tako imenovane razvite države, kjer je potreba po novi delovni sili (z ekonomskega vidika) toliko bolj pomembna, zaradi staranja prebivalstva in potrebe po vzdrževanju visokega življenjskega standarda. Vprašanje, ki se pojavi tukaj je, kaj se zgodi oziroma, kaj se dogaja z nacionalno identiteto migrantov, jo zavržejo ali obdržijo? Ali se zgodi, da pride do transformacije identitete in nastane nekakšna hibridna identiteta? Naša prva teza bo, da migranti ne zavržejo popolnoma svoje bivše nacionalne identitete, temveč pride do spremembe oziroma transformacije nacionalne

identitete . Teritorij pa je pomemben, zaradi tega, ker je eden izmed temeljnih in ključnih elementov, pri formiranju naroda in nacionalne identitete, hkrati pa se je ravno družbeno dojetje teritorija v dobi globalizacije bistveno spremenilo, saj se je posameznikova odvisnost od neposrednega okolja bistveno zmanjšala v primerjavi s preteklim obdobjem in s tem tudi nujnost interakcije posameznika z družbo, ki se nahaja v njegovi neposredni okolici. Vprašanje, ki se pri tem pojavi je ali teritorij izgublja pomen pri formiranju kolektivnih identitet oziroma nacionalne identitete? Naša druga teza bo, da kljub spremenjenemu družbenemu dojetju teritorija, le ta ne vodi v zaton nacionalne identitete, temveč v transformacijo družbene identitete.

1 Nacionalna Identiteta

Poglavje o nacionalni identiteti bomo začeli s predstavitevijo splošne relevantnosti družbene identitete in procese preko katerih se le ta formira.

1. 1 Družbeni konstrukt identitete

Ljudje dojemamo in definiramo stvari na podlagi podobnosti in razlik, to pa predstavlja temelj našega razumevanja sveta okoli nas. Vse kar dojemamo in definiramo, delamo to preko pojmovanja v odnosu do nečesa drugega, tako naši pojmi in konstrukti nastajajo na podlagi podobnosti in razlik in na njih vzpostavljamo in oblikujemo naše medsebojne odnose (Musek 2010). Enako velja tudi za konstruiranje identitet, kar pomeni, da identitete nastajajo na podlagi razlik, se pravi na razlikovanju od drugih identitet. Ljudje jemljemo identiteto, večino časa, kot nekaj kar je samoumevno. Mislimo, da vemo kakšno identiteto posedujemo mi sami in kakšno imajo drugi okoli nas. Identiteta je stvar, ki se je sestavljena iz tega kako mi percipiramo sami sebe in kako drugi percipirajo nas. Vsak posameznik poseduje več identitet hkrati, te identitete pa so med seboj v kompleksnem hierarhičnem razmerju. Kakšno je to razmerje pa je odvisno od posameznika, saj si ta razmerja posameznik kreira sam znotraj svojega uma. Kdo smo oziroma kakšni se predstavljamo da smo je zelo pomembno (Jenkins 2008).

Čeprav identifikacija zmeraj zajema posameznike pa ni omejena le na nivo posameznika, temveč se razširi tudi na družbeni nivo, saj se medosebne razlike pojavljajo, tako na individualni, kot kolektivni ravni (Musek 2010). Tako poznamo individualno identiteto in kolektivno identiteto. Posamezniki s svojo individualno identiteto in z vključenostjo v družbene strukture sooblikujejo kolektivno identiteto in prispevajo k uvrščanju in ohranjanju skupinske identitete (Južnič 1993). Vsak izmed nas ima tako eno in drugo identiteto, individualna identiteta je tista, ki nam in drugim pove kdo smo v določeni interakciji, kolektivna identiteta pa je tista, ki nam in drugim pove s katerimi družbenimi skupinami se identificiramo in jim pripadamo. Identiteta je pomembna, saj je identificiranje osnovni kognitivni mehanizem, ki ga ljudje uporabljamo za prepoznavanje in razvrščanje tako nas samih, kot tudi drugih na individualni in kolektivni ravni. Razvrščanje na podlagi identitete

pa je temeljno za organizacijo našega sveta, ker lahko tako vemo kdo je kdo in kaj je kaj, brez te zmožnosti ljudje ne bi mogli delovati na način na katerega delujemo (Jenkins 2008).

1.1.2 Kolektivna identiteta

Kolektivna identiteta tvori predstave o ljudeh, ki naj bi bili v nekem smislu med seboj povezani. Ljudje morajo posedovati nekaj kar je intersubjektivno pomembno, ne glede na to kako bežno, na videz nepomembno ali celo namišljeno se zdi to, kar jim je skupno, da lahko začnemo govoriti o članstvu v kolektivu. Ta podobnost, ki veže določene ljudi skupaj, pa ne more obstajati brez da ne bi hkrati definirali tudi razlike, se pravi tiste ki so zunaj te kolektivne identitete, saj vključenost logično predpostavlja tudi izključenost in obratno. Ko postavimo kriterije za članstvo, avtomatsko postavimo tudi meje, preko katere se nahajajo vsi tisti, ki ne izpolnjujejo kriterijev članstva. Prav tako pa definiranje ene skupne identitete, kot je na primer nacionalna identiteta, potrebuje definiranje tudi kaj to ni, se pravi pri definiranju »nas« moramo definirati tudi »one«. Z poudarjanjem razlik do drugih, poudarimo naše podobnosti med seboj (Jenkins 2008). Kolektivna identiteta je tako produkt interne kolektivne identifikacije, ki se formira preko procesiranja razlik in podobnosti v razmerju do drugih kolektivnih identitet. Pripadniki določene kolektivne identitete z jasnim izražanjem svoje identitete sporočajo drugim, kdo so in tako vzpostavijo odnos z njimi. Zmožnost, da lahko identificiramo neznane posameznike na podlagi njihove kolektivne identitete pa nam daje iluzorni občutek, da vemo kaj lahko pričakujemo od njih (Jenkins 2008). Pomembno je tudi pojmovanje kolektivne identitete, saj skupno ime povezuje ljudi med seboj in jih hkrati razlikuje od ostalih, ki imajo drugačna pojmovanja oziroma imena. Kolektivne identitete delujejo narativno, kar pa je pomembno tako za notranjo kohezivnost človeka, kot njegovo medosebno povezovanje, spoznavanje in priznavanje (Južnič 1993).

Z pojasnitvijo teoretičnih vidikov samega formiranja in pomena identitete pa se lahko sedaj obrnemo bolj konkretno h nacionalni identiteti in odgovorimo na vprašanje, kaj je nacionalna identiteta in kako se (je) formira/la.

1.2 Pojav in formiranje Nacionalne identitete

Nacionalna identiteta je ena izmed bolj kompleksnih in zapletenih identitet in je sestavljena iz več raznovrstnih drugih identitet. Je sestavljena identiteta (Južnič 1993).

Z vzponom buržoazne moderne dobe je kolektivna identiteta postala problematična, lokalna identiteta, ki temelji na družini je postala fragmentarna, religija je bila preveč splošna, da bi ponudila relevantne identitete. Medtem ko so elite vodile ustanavljanje držav, ni bilo nujno samo, da se realizira zatirano kulturo ljudi ampak, da se promovira to kulturo, da se ustvari njene ljudi, njihove identitete, da se širi njihov skupni jezik, saj so imeli dialekti in žargoni omejeno zmožnost komuniciranja z okoliškimi ljudmi (Langman 2006). Nacionalna identiteta izhaja iz naroda, narod pa je kolektivna identiteta, ki je zakoreninjena v simbolih, spominih, vrednotah in predstavah o prihodnosti. Narod veže simbole, spomine in vrednote na določeno teritorialno enoto, medtem, ko se razlikuje od ostalih narodov (Guibernau 2001). Nacionalni jeziki so pa tisti, ki so omogočili nacionalne identitete, saj se je preko nacionalnega jezika nacionalna identiteta premaknila iz imaginacije ekonomske in intelektualne elite na množice in tako začela procese ustvarjanja države, negovanje identitete in zvestobe narodu (Langman 2006). Šole so igrale pomembno vlogo pri tem procesu, saj so poučevale izumljeno zgodovino, legende in tradicije ljudstva, ki zapišejo distinktivno nacionalno identiteto povezano s skupno zgodovino, kulturo, usodo in poslanstvom, ki poudarjajo edinstvenost. Študentje so se učili zaprisege zvestobe, patriotske pesmi, himne, rituale, ki slavijo heroje, voditelje, mučenike in patriote. Simbolične karakteristike teh poudarjajo, slavijo in oblikujejo nacionalni karakter. Nacionalizem je kot religija, v smislu, da je zbirka verovanj o skupnem izvoru, posebnosti, poslanstvu in ritualih, zaprsegah, pesmih, himnah in praznovanji, ki združujejo ljudi v namišljeno politično skupnost. Zastave in himne, podobno, kot totemi slavijo identitete, navdihujejo ponos v nacionalno identiteto in zvestobo narodu. Slovesnosti in rituali ustvarijo identitete in združujejo sicer različne množice. Nacionalna identiteta producira nacionalno solidarnost, kar pomeni, da se sonarodnjaki počutijo dobro v družbi tistih, ki so jim podobni, v katerih vidijo določene aspekte samega sebe in kateri potrdijo in ratificirajo mnenja. Ljudje se v končni fazi naučijo in ponotranjijo svoje pravice, nagrade in obveznosti, ki jih prinese civilno, politično in družbeno članstvo v nacionalni skupnosti (Langman 2006).

Kot rezultat socializiranja, šole in množičnih medijev, postanejo nacionalne identitete ponotranjen del osebe in fundamentalni način samoizražanja in komunikacije (Pool 1999).

Identitete obstajajo v okvirju interpretacije in pomena, ki ga prispevajo jezik, kulturni simboli in vrednote preko katerih se zavedamo same sebe in ostalih. Vendar nacionalna identiteta, kot del novega moralnega reda, sprejema nekatere vrednote in zaveze, da poudari in informira vse ostale identitete, da v primeru konflikta, ima nacionalna identiteta prioriteto pred razredom, spolom, raso, religijo in poklicem (Pool 1999). Družba, kot moralni red, lahko celo zahteva žrtvovanje posameznikovega življenja, kot altruistični samomor. Države oziroma narodi lahko in pogosto tudi zahtevajo žrtvovanje svojih ljudi in ker narod priskrbi pomen, užitek in nagrade, ki presegajo tiste, ki jih lahko najdemo v individualnem življenju, z vtisom družbenega karakterja, navezanosti na so-narodnjake in občuteni moralni dolžnosti, ljudje voljno sprejmejo take zahteve (Langman 2006). Medtem ko je kapitalizem omogočil moderni nacionalizem, igrajo danes množični mediji veliko vlogo pri praznovanju državnih praznikov in komemoracij. Množični mediji so, pogosto v sodelovanju s politično elito, uporabljeni za propagandne namene. Negativne slike in predstave nečistih, nevarnih drugih, ki imajo zlobne namene, sprožijo strah, sovraštvo, jezo ter mobilizacijo nacionalnih sentimentov in podporo za elitne politike, ki zahtevajo nacionalna žrtvovanja, kot je vojna. Vlade pogosto opravičujejo načrtovano agresijo, preko izumljenih dogodkov, kot je v preteklosti bil požig Reichstaga ali pa trditve o orožju za množično uničenje v Iraku (Langman 2006).

2 Globalizacija

Pojem globalizacije ima veliko različnih teorij, ki pripadajo širokemu spektru avtorjev, kar pomeni, da ni enotne definicije pojma in ni enotnega pogleda, temveč jih je mnogo (Pikalo 2003).

2.1 Definicije globalizacije

Proces globalizacije je inherentno usmerjen v vse večjo inkluzivnost zaobseganja družbenega življenja in je, kot tak, čedalje bolj težji in kompleksen pojem v preteklih desetletjih intenzivnega raziskovanja je sicer bil dosežen določen napredek, vendar, družboslovci pri obravnavanju različnih vprašanj, ki so povezana z globalizacijo, velikokrat nizajo le svoja parcialna spoznanja, v katerih je nemogoče prepoznati skupni imenovalec (Mlinar 2012).

Beck (2003, 37) pravi, da je globalizacija najbolj uporabljana, najredkeje definirana, najobsežnejša, narobe razumljena in politično najučinkovitejša beseda zadnjih in pa tudi prihodnjih let. Giddens (1990, 64) je opredelil globalizacijo, kot proces, ki intenzificira družbene odnose v svetovnem merilu, povezuje oddaljene kraje v smislu, da dogodki, ki se zgodijo na veliki prostorski oddaljenosti vplivajo na lokalno dogajanje.

Mlinar (2012, 7) pravi, da je pojem globalizacije smiselno dograjevati in nadgrajevati in ponudi razumevanje globalizacije, kot najbolj inkluzivnega in protislovnega procesa družbene preobrazbe na osnovi krepitve medsebojnih povezanosti in odvisnosti dogajanja v svetovnem merilu.

Kratek pregled definicij določenih avtorjev nam le še potrdi, da ni ene enotne definicije, ki bi učinkovito in nesporno določala pojem globalizacije.

2.3 Tokovi globalizacije

Pikalo pravi, da avtorji o globalizaciji po navadi govorijo o treh tokovih oziroma treh fazah razmišljanja o globalizaciji. Prvi tok se začne sredi osemdesetih in začetku devetdesetih let 20. stoletja in za njega je značilno, nekritičnost, pretiravanje in zagovarjanje ideje, da naj bi

globalizacija komunikacij, kapitala in kulture povzročila, stanje, ko nacionalna država ni več sposobna določati svoje usode. Globalizacija naj bi prinesla spremembe od katerih ni več vrnitve nazaj. Vloga držav naj bi se v mednarodni skupnosti zmanjšala in povečala naj bi se vloga in moč multinacionalnih podjetij in transnacionalnih korporacij. Omenjene ideje so bile še posebej popularne pri poslovnih elitah, menedžerjih, medijskimi strokovnjaki in poslovno elito, kar nakazuje, do so prej omenjeni vidik globalizacije bili predvsem produkt diskurza poslovne elite in njihovih interesov. Za prvi val je še značilno, da je bil zelo selektiven in vprašljiv, kar se tiče empiričnih podatkov, ki so prikazovali predvsem globalizacijo poslovanja. Drugi tok razmišljanja je bil predvsem odgovor na preveč poenostavljeno razmišljanje o globalizaciji v prvem toku. Pri drugem toku globalizacije gre za odgovarjanje na argumente, ki so bili uporabljeni pri tezi, globalizacije poslovanja (Pikalo 2003). Pri tretjem toku oziroma tretjem valu preučevanja globalizacije pa pravi Pikalo (2003, 14), da si avtorji niso enotni. Hay in Marsh (v Pikalo 2003, 14) sta predlagala študijo tretjega vala globalizacije, ki ne bo dojemal globalizacije, kot zaključenega procesa in končnega stanja, temveč, kot tendenco, ki ima svoja protislovja. Globalizacija, kot tendenca tako ni več nekaj kar razlaga, temveč je tisto kar je potrebno razložiti. Pikalo (2003, 17) še pravi, da z videnjem globalizacije, kot tendence zavračamo neoliberalno logiko, ki poudarja nujnost globalizacije, katera se dogaja brez subjekta pod vplivom naravnega ali kakšnega drugačnega načrta, s tem ne pristajamo na logiko funkcionalizma in strukturalizma, da družbene strukture delujejo neodvisno od subjektov oziroma posameznikov.

V nadaljevanju pa se bomo osredotočili na migrante in teritorij, pogledali si bomo, kako migranti vplivajo na nacionalno identiteto lokalnega oziroma gostiteljskega naroda, kaj se dogaja z nacionalno identiteto samih migrantov ter kakšno vlogo igra teritorialna enota pri formiranju nacionalne identitete.

3 Nacionalna identiteta in pomembni drugi

Kot smo lahko videli v prejšnjih poglavjih socialna identiteta nastaja preko procesa razlikovanja od drugih identitet in poudarjanju medsebojnih razlik. V nadaljevanju pa se bomo lotili preučevanja, kako se bolj specifično nacionalna identiteta formira v procesu razlikovanja na splošno in na primeru migrantov.

Narodi, so formirani skozi dvojni proces. Prvi proces je proces notranje identifikacije, ki gradi na temeljih že prej obstoječih skupnih kulturnih, političnih, zgodovinskih in teritorialnih lastnosti, ki skupaj tvorijo kolektivnost. Drugi proces je eksterni proces, ki se formira glede na interakcijo z tujci oziroma tistimi, ki naj bi bili drugačni. Triandafyllidou (2006, 258) pravi, da je koncept pomembnega drugega ali "Significant other", dobro analitično orodje, za preučevanje dejanske ali namišljene interakcije med nacijo oziroma državo in drugimi oziroma ostalimi. Koncept "pomembnega drugega" lahko apeliramo na različne skupine, ki so eksterne ali interne glede na razmerje do določene skupnosti.

Triandafyllidou (2006, 260) se v svoji analizi osredotoči na imigrantske skupine, kot "pomembne druge" in vlogo, ki jo igrajo pri formiranju in razvoju nacionalne identitete in nacionalizma. Odnos med skupnostjo, ki je notranja državi oziroma narodu in imigranti, ki so smatrani, kot zunaj nje, je zaznamovan z zgodovinskimi povezavami in sodobno situacijo. Pomembni drugi, vlogo katero v tem primeru zavzamejo migranti, so označeni s podrejenim položajem v gostiteljski družbi, ta položaj se producira in reproducira skozi uporabo rasnih, etičnih, kulturnih in religijskih oznak. Odnos med skupnostjo in "pomembnimi drugimi" je interaktiven. Interaktiven odnos pomeni, da imigrantska skupnost vpliva na gostiteljsko državo oziroma nacijo in nacionalna identiteta imigrantske skupnosti je producirana in transformirana preko interakcije, tako realne, kot simbolične s svojo matično državo in interakcije z nacionalno večino države, kjer so se naselili. Imigrantske skupnosti imajo pozitiven odnos do svoje matične države medtem, ko imajo do narodne večine v državi kjer živijo, ambivalenten odnos. Nacionalna identiteta, izraža občutek pripadnosti, ki ima relativno vrednost (Triandafyllidou 2006). Nacionalna identiteta izraža povezavo med člani določene nacionalne skupine, ki je v kontrastu z občutki, ki jih gojijo do tujcev. Člani določene nacionalne skupnosti, niso le zelo ali pa ravno dovolj povezani med seboj, temveč so si bližje med sabo, kot s tujci. nacionalna identiteta je percipirana, kot dvorezni meč razmerja. Po eni strani je obrnjena navznoter in ima določeno stopnjo skupnosti znotraj

skupine. Kot taka temelji na naboru kolektivnih lastnostih, ki povezujejo skupaj člane določene nacionalne skupnosti. Te lastnosti vključujejo zgodovinsko teritorialnost, skupne mite in spomine, skupno javno kulturo, skupne zakone, običaje, ter tudi skupno ekonomijo in skupne pravice in dolžnosti vseh članov določene nacionalne skupnosti (Smith 1991). Po drugi strani pa nacionalna identiteta implicira drugačnost oziroma različnost. To vključuje, tako samozavedanje skupine, kot drugih, od katerih se želijo razlikovati. Zgodovina narodov je zaznamovana s prisotnostjo "pomembnih drugih", to so skupine, ki so vplivale na razvoj naroda preko inspiracijske ali ogrožajoče prisotnosti .

Koncept "pomembnega drugega" se nanaša na drug narod ali etično skupino, ki je po navadi teritorialno blizu ali pa celo v sami narodni skupnosti (Triandafylidou 2006). "Pomembni drugi" so označeni z njihovim značilnim razmerjem do določene narodne skupine, saj predstavljajo vse, kar določena narodna skupina ni. Narodno skupino pogojujejo, ker so vir inspiracije, kot zgled za doseganje veličastnosti naroda ali zato, ker grozijo oziroma so percipirani, kot grožnja njihovi etični oziroma kulturni čistosti in ali njihovi neodvisnosti (Triandafylidou 2006). Narod lahko svoje identitetne značilnosti razvije preko diferenciranja in odmika od "pomembnega drugega" ali pa skuša posvojiti nekatere karakteristike inspiracijskega drugega, to so karakteristike, ki so visoko cenjene tudi znotraj narodne skupnosti. Skozi zgodovino naroda se pojavi več, kot le en "pomemben drugi" pa naj bo to drugi narod ali etična skupina. Hkrati lahko obstaja tudi več "pomembnih drugih" od katerih se narod želi razlikovati in posledično preko katerih razvije svojo lastno nacionalno identiteto. "Pomembni drugi" niso nujno večja ali močnejša entiteta od naroda ki jih percipira kot take. Tisto, kar naredi neko skupino "Pomemben drugi" je njihova tesna povezava z določenim narodom, njegovo identiteto in edinstvenostjo.

Raziskava na področju socialne psihologije je pokazala, da se bo določena skupina primerjala le z relevantno drugo skupino. Tajfel in Turner (1979, 41) pravita, da faktorji podobnosti in bližine lahko vplivajo na primerjanje med dvema skupinama. Večja, kot je primerljivost, večji je pritisk po konformaciji superiornosti lastnega naroda, v primerjavi z drugo zunanjo skupino. Ne primerljive skupine, so same po sebi že dovolj različne, tako, da ni velike potrebe po razlikovanju od njih. V kontrastu pa tisti, ki si delijo skupne karakteristike z določeno skupino, predstavljajo grožnjo tej skupini v smislu njene distinktivnosti in edinstvenosti in so percipirani, kot grožnja za lastno nacionalno identiteto (Johnston and Hewstone 1990). Tako so "pomembni drugi" po definiciji skupine, ki si delijo skupne karakteristike z določenim narodom, kot na primer kulturne, etične in teritorialne

karakteristike. Zaradi njihovega bližnjega razmerja z narodom, pomembni drugi predstavljajo izziv za ta narod. Izziv je lahko pozitivne narave, ko se zunanjo skupino percipira, kot objekt občudovanja in zavesti, ki ga je vredno imitirati za doseganje višje stopnje nacionalnosti. Izziv pa je seveda lahko tudi percipiran kot grožnja, pomembni drugi je lahko viden, kot sovražnik proti kateremu se je potrebno boriti, zunanja skupina, ki jo je po potrebi potrebno uničiti. Pomemben drugi je v tem primeru ogrožajoč in predstavlja vse, kar narod zavrača in zaničuje.

3.1 Migranti kot pomembni drugi

Migranti so pomembna skupina za preučevanje, kako vplivajo na nacionalno identiteto gostiteljskega naroda, saj praktično ni države na svetu, ki ne bi imela določeno imigrantsko skupnost, poleg tega pa mednarodni pretok ljudi preko nacionalnih mej povečuje etnično in nacionalno raznolikost lokalnega prebivalstva in spreminjajo demografsko sliko ciljne države, imigrantske skupnosti so zaradi tega dojemane, kot grožnja etični in/ali kulturni čistosti večinskemu gostiteljskemu narodu oziroma skupnosti (Kralj 2008).

Pomembni drugi so predstavljeni, kot grožnja zaradi tega, ker imajo različni jezik in/ali religijo in/ali običaje. Nacionalna večina večinoma začne s procesom re-afirmacije svoje identitete, išče redefinicije, da bi se lahko razlikovala od prišlekov. Praktično ne obstaja nobenega zabeleženega primera, ko bi bila imigrantska populacija percipirana kot inspiracijski pomemben drugi. Negativna in ogrožajoča prezentacija imigrantske skupnosti, se zdi kot permanentna lastnost gostitelj-imigrant razmerja. Pri tem izhaja med drugim tudi iz dejstva, da prisotnost imigrantov kljubuje družbenemu in političnemu redu države. Seveda pa tudi ostali faktorji igrajo vlogo pri razvoju ksenofobnih ali rasističnih vedenj do imigrantskih manjšin, te faktorji so rasa, religija, pomanjkanje komunikacije med skupinama, revščina imigrantov in njihov marginaliziran položaj znotraj gostiteljske družbe. Z označevanjem imigrantov, kot drugih, ki so zunaj nacionalne skupine, pomaga narodu razviti nacionalno identiteto in doseganje večje nacionalne kohezivnosti. Migranti imajo tako dokaj jasen vpliv na nacionalno identiteto gostiteljskega naroda in to je, obudijo občutke za ohranjanje, negovanje in razvijanje nacionalne identitete pri gostiteljskemu narodu, ker se ta počuti ogroženega s strani migrantov, ki so drugačni od njih in so neposredno prisotni v njihovem

vsakodnevnem življenju. V nadaljevanju pa si bomo pogledali, kaj se dogaja z nacionalno identiteto samih migrantov (Triandafylidou 2006).

3.2 Migranti transnacionalna identiteta ali nacionalna identiteta?

Imigrantske skupnosti imajo po navadi tesne simbolične in materialne povezave s svojo matično državo ali skupnostjo. Teorija diasporskega nacionalizma poudarja pomen teh vezi za etično in nacionalno identiteto tako za domovino, kot diasporsko populacijo. Teorija diasporskega nacionalizma pa tudi vidi razmerje med imigranti in gostiteljskim narodom, kot razmerje omejene integracije, če ne celo odtujenosti. Imigrantska skupnost in gostiteljska skupnost sta videna, kot dve ločeni entiteti, ki sta prisiljeni živeti skupaj, večinoma zaradi ekonomskih razlogov. Predvideva se, da obe skupini težita k avtentičnosti in čistosti, zadevi, ki bi se lahko uresničili le če bi se imigrantska manjšina vrnila nazaj v svojo domovino. Čeprav je povezava med državo izvora in diasporsko skupnostjo pomembna pri pojasnjevanju migracijskega fenomena in procesa etnične segregacije ali odtujenosti med imigrantsko populacijo in gostiteljsko populacijo, nam ne pojasni transformacije identitet med drugo in tretjo generacijo migrantov. Velik del diasporske nacionalistične literature se osredotoča na po-vojni migracijski tok, ki je bil vezan na fordistični način produkcije. Te teorije pa ne pojasnijo novih lastnosti migracijskih tokov znotraj Evrope in globalno. Sodobni migranti pogosto potujejo brez identifikacijskih dokumentov, so zaposleni v terciarnem sektorju, pogosto brez pravega delovnega statusa ali socialnih prispevkov. Lahko se premikajo naprej in nazaj med državo izvora in ciljno gostiteljsko državo ali pa imajo več ciljnih destinacij. Njihova motivacija je večinoma, vendar ne izključno, ekonomske narave. Pogosto lahko migranti migracijo percipirajo, kot življenjski projekt, ki prispeva k njihovemu vsesplošnemu osebnostnemu razvoju (Triandafylidou 2006) .

Vendar pa ima vidik diasporskega nacionalizma, z njegovim fokusom na razmerju diaspora-domovina na eni strani in na predvideni odtujenosti manjšine v gostiteljski državi na drugi strani, tendenco, da zanemarja interakcijo med imigrantskimi skupinami, gostiteljskimi državami, in vzhajajočimi transnacionalnimi identitetami med imigrantskimi skupinami. Sodobne migracije so karakterizirane, kot kompleksna razmerja med gostitelji, migranti in njihovimi izvornimi skupnostmi. Znotraj tega kompleksnega razmerja se etične in kulturne meje re-definirajo. Študije so izpostavile, dvojno naravo nacionalne identitete med

imigrantskimi diasporami, njihovim statusom, da niso niti tukaj niti tam in njihovo dvojno dožemanje doma. En dom je njihov dejanski dom v državi kamor so se naselili, drugi dom jim pa predstavlja njihova matična država, katero si domišljajo kot dom, čeprav se lahko zgodi, da jim je kultura v matični državi celo tuja. Taka etnografska zaznavanja diasporskih identitet, ki poudarijo kompleksnost dvojne ali multiple identitete razkrijejo drugačno identitetno dinamiko, ki transcendira bolj klasično razumevanje nacionalne identitete in razmerja med narodom in imigranti (Triandafylidou 2006).

Te transnacionalne identitetne formacije so večinoma rezultat interakcije med večinsko nacionalno identiteto in več različnim kulturam etničnih manjši, vse se srečajo znotraj novega konteksta intenzivne komunikacijske in družbeno-ekonomske globalizacije in so boljše analizirane preko kozmopolitanske teorije. Kozmopolitanski vidik nameni več pozornosti celotnim procesom družbene transformacije v pozni moderni dobi. Poudarja lastnosti post-industrijske družbe, kot so drastično izboljšane komunikacije po celem svetu, boljši, cenejši in hitrejši načini potovanja čez velike razdalje, mediji izbirajo in pokrivajo dogodke po celem svetu, povzročijo kompresijo časa in prostora, posledica tega pa je, da geografske razdalje postanejo manj pomembne, saj so ljudje na različnih koncih sveta konstantno povezani med seboj preko nove tehnologije. Te spremembe močno povečajo globalno medsebojno povezanost (Held in drugi 1999).

Teoretiki pozne moderne dobe ali post-modernisti so argumentirali, da se na individualne ljudi gleda, kot prosto plujoče akterje, ki izbirajo med različnimi kulturnimi repertoarji tiste lastnosti, ki jim najbolj ustrezajo in najbolj okrepijo njihovo možnost, da si ustvarijo čisto svojo individualno identiteto. Kozmopolitanski vidik je uporabno orodje za analiziranje, kako imigranti prilagodijo svojo nacionalno in etično identiteto glede na okolico njihove ciljne destinacije, povzamejo različne multiple kulturne in emocionalne navezave in razvijejo transnacionalno identiteto. Vseeno pa te pristopi pogosto zanemarjajo dejstvo, da uporaba nove tehnologije lahko vodi tudi v polariziranost med globalnimi kulturnimi vzorci, ki so ponazorjeni predvsem preko materialnega in kulturnega potrošništva in čedalje bolj etničnim obnašanjem, ki se razvija, kot reakcija na tako kulturno homogenost znotraj etničnih enklav notranjih delov mest. Nova komunikacijska in transportna tehnologija lahko tudi omogoči ohranjanje identitete in kulture imigrantov, kot zaprti kontejner z direktno povezavo do svoje matične države znotraj gostiteljske države (Triandafylidou 2006).

Glede na napisano, lahko vidimo, da imigranti praviloma ne zavržejo svoje bivše nacionalne identitete s tem, ko se odločijo živeti v tuji narodni skupnosti, vendar jo le prilagodijo glede na njihovo realno stanje, ko se premikajo od matične države do ciljne države. Za razvijanje in prilagajanje svoje bivše nacionalne identitete si pomagajo tudi z najnovejšo komunikacijsko in transportno tehnologijo, bliskovit razvoj teh tehnologije pa je ravno eden izmed glavnih gonilnih sil intenzivnih globalizacijskih procesov. Poleg tega pa nam primer migrantov tudi implicira kakšno vlogo igra teritorij pri formiranju identitet, kar pa je predmet preučevanja v nadaljevanju dela.

4 Teritorialne identitete v nastajajoči svetovni družbi

Teritorij je eden izmed temeljnih elementov pri sestavi naroda in nacionalne identitete. Družbeno dojetje teritorija se, kot bomo lahko videli v nadaljevanju, v procesu globalizacije močno spreminja. Tradicionalne teritorialne identitete, iz katerih je sestavljena tudi nacionalna identiteta, so utemeljene na prostorski neprekinjenosti, homogenosti in jasno določenim mejam. V kontekstu globalizacije pa je teritorialna identiteta ogrožena pri vseh prej naštetih dejavnikih. Spremembe, ki so se zgodile v teritorialni organiziranosti družbe v luči nastajajoče globalne civilizacije, je močno zaznamovala komunikacijska revolucija, ki vodi v časovno prostorsko zgostitev (Mlinar 2012).

4.1 Teritorialna podlaga identitete

Diferenciacija in kontinuiteta sta temeljni merili za določanje vsakršne identitete, saj kar razlikuje enega subjekta od drugih, reproducira tega subjekta istega skozi čas in tako ustvarja njegovo identiteto (Baumeister 1986). Teritorialna identiteta lahko obstaja le preko diferenciacije od drugih teritorialnih identitet, saj konfrontacija prispeva h oblikovanju posamezne identitete. Boljša dostopnost različnih oddaljenih subjektov, ki je produkt informacijske, komunikacijske in transportne tehnologije, deluje, kot katalizator pri omenjenih konfrontacijah in zajema vse ravni teritorialne družbene organiziranosti. Teritorialna identiteta pa naj bi se razvija po svojih lastnih zakonitostih, ki niso isti tistim po katerih se odvija proces globalizacije. V splošnem arhetipski modeli globalizacije prevzemajo s področij, ki se dotikajo tehnologije, komunikacije in svetovnega trga, kar pa implicira poenotenje kulturnih pojavov in odločilno moč tistih modelov identifikacije, ki niso teritorialni. Vendar pa problem s katerim pri obravnavanju globalizacije ni erozija identifikacijskih znakov in vsebin, saj so funkcionalni procesi globalizacije in interpretativni procesi, ki so lastni skupinam in posameznikom, med seboj različni in pripadajo drugačnim redom (Poche 1992). V prid tej trditvi pa govorijo tudi dogodki v vzhodni Evropi in na balkanu po padcu komunizma v 90. letih 20. stoletja. Te dogodki so pokazali, da približno 45 let nove politične organizacije, kot je bil komunizem v 20. stoletju, ni dovolj za spremembo določenih teritorialnih identifikacij in lojalnosti.

4.2 Grožnje teritorialni identiteti

Mlinar (2012, 95) pravi, da lahko ogrožanje teritorialnih identitet vidimo v povezavi s tehnološkim razvojem, ki omogoča mobilnost in tokove v čedalje bolj razširjenem prostoru. Pri tehnološkem razvoju pa gre predvsem za razvoj transportne in komunikacijske tehnologije, saj učinki le teh posegajo posredno ali pa neposredno v identiteto drugih teritorialnih enot. Mlinar (2012, 96) pravi, da se omenjene zadeve odvijajo v kontekstu prehoda od prostora krajev do prostora tokov. Pri tem procesu pa gre dvojnost, saj se tisto, kar se izraža, kot širjenje ali ekspanzija v ekonomskem, demografskem ali kulturnem smislu, se po drugi strani dojema, kot grožnja avtonomiji in identiteti teritorialne enote v katero se širi (Mlinar 2012).

Mlinar (2012, 80) je mnenja, da je malo verjetno, da bo teritorialna enota še naprej ohranjala svojo različnost na podlagi frontalne ločenosti in da je čedalje bolj večja verjetnost, da se bo oblikovala posebna identiteta. Globalizacija je lahko proces homogenizacije ali pa diverzifikacije. Obstajajo mnoge interpretacije trenutnih sprememb, ki vidijo te spremembe, kot splošen trend, ki vodi v svetovno homogenost in implicira, da teritorialne identitete in teritorialna različnost izginja. Po svetu lahko vidimo, kako se le ta združuje, pod vplivom ekonomskih determinant, v skupni imenovalci svetovnega standarda (Levitt 1983). Globalna kultura, ki nastaja v procesih globalizacije, ni vezana na določen kraj ali čas, temveč je brez takšnega konteksta in je mešanica heterogenih sestavin, ki izvirajo hkrati iz vsepovsod in hkrati iz nikjer in se prenašajo preko globalnih komunikacijskih sistemov (Smith 1990). Kot smo lahko videli tudi v poglavju »Migranti nacionalna ali transnacionalna identiteta«, se lahko ta ista tehnologija uporablja tudi za produciranje nacionalnih identitet, tako da razvoj te tehnologije ne vodi v enosmerni proces.

Kljub teorijam modernizacije, ki poudarjajo premik od različnosti in partikularnosti do homogenosti, pa kraj ohranja svoj pomen tudi v svetu za katerega je značilna globalna delitev dela, saj izkustva, ki jih povzročata nacionalizem in globalizacija, še zmeraj prehajajo preko lokalnih sil (Agnew 1987). Ravno zaradi intenzivne vpetosti v svetovne informacijske tokove, postmoderni človek razvije potrebo po oživitvi majhnih otokov intimnosti, varnosti, razumljivosti, domačnosti in družbenih interakcijah v katerih se lahko sam izraža. Potrebuje dom oziroma skupnost, kamor se lahko vrne iz globalnih informacijskih tokov in se nato zopet vrne nazaj (Strassoldo 1992).

Temeljna preobrazba teritorialnih družbenih organizacij ni enosmerni proces globalizacije, kot integracije, homogenizacije ali univerzalizacije, niti ni oblika razmerja med različnimi ravni v katerem ena teritorialna enota pridobi, druga pa izgubi moč. Gre namreč za nasprotni si težnji spreminjanja v smeri globalizacije in individualizacije posameznikov in skupin v nastajajoči svetovni družbi. Nezdružljivost procesa individualizacije in globalizacije se postopoma, s časom, manjša, dokler ne prideta do točke vzajemnosti. Razmerje med tema dvema procesoma se tako spremeni v igro s pozitivno vsoto. Zaradi take spremembe, ko postaneta procesa globalizacije in individualizacije vzajemna, lahko opazimo dolgoročno perspektivo za konstruiranje in rekonstruiranje tako teritorialne, kot deteritorialne identitete in ne izginotje ene zaradi vzpostavljanja druge (Mlinar 2012).

4.3 Odzivi na grožnje teritorialni identiteti

Prostorska mobilnost po eni strani nakazuje na zmanjšano odvisnost ljudi na lokalno zemljo in se v tej luči kaže, kot proces emancipacije glede na odnos do neposrednega okolja, razen če gre za primer, ko morajo ljudje zapustiti svoje kraje, da lahko preživijo. Po drugi strani pa se priseljevanje lahko dojema, kot nezaželen vdor tujcev v domače okolje. Bolj kot se priseljenci razlikujejo od domačega prebivalstva glede na njihovo raso, kulturo, religijo in pa družbeni položaj, večja je verjetnost, da bo prišlo do reagiranja domačega prebivalstva na priseljevanje (Mlinar 2012). Načeloma, dokler se tako priseljevanje dogaja v manjšem obsegu, je reakcija lokalnega prebivalstva majhna, ko pa se začne takšno priseljevanje dogajati v večjem obsegu in sicer v smislu, da začne ogrožati večinski položaj in identiteto domačega prebivalstva, tedaj lahko pričakujemo širšo fronto na kateri domače prebivalstvo reagiralo na priseljevanje. Pri tem so najbolj simptomatični majhni narodi, kot so Slovenija, Litva, Estonija itd. (Mlinar 2012).

Ukrepi, ki so sprejeti za omejevanje priseljevanja so lahko zasnovani, tako na ekonomskih interesih, kot v kontrastu z njim. Ukrepi zasnovani v nasprotovanju ekonomskim interesom so po navadi sprejeti zaradi etničnih kriterijev in odnosov (Mlinar 2012).

Sodobna transportna tehnologija in njen nadaljnji razvoj omogoča povečevanje teritorialne, predvsem mednarodne, delitve dela in v povezavi s tem tudi pretok materialnih dobrin iz svetovnega trga (Mlinar 2012). Ta proces pa se spopada z ukrepi protekcionalizma in drugimi podobnih težnjam, ki vodijo v zapiranje določenih teritorialnih enot v svetovnem pogledu,

primer teh ukrepov so carine, dajatve, prepovedi uvoza itd. Globalizacija gospodarskega delovanja med drugim vključuje tudi vse večje pojavljanje tujih proizvodov znotraj, nekdam zaprte, teritorialne skupnosti. Te proizvodi pa v večini primerov ne upoštevajo specifičnosti določenega okolja, kljub temu, da naj bi bila dolgoročna značilnost postindustrijske dobe v tem, da je izjemno občutljiva na razlike v okolju. Danes tako prevladujejo materialne dobrine s katerimi se razširja standardizacija produktov, ki ne upoštevajo lokalne, regionalne ali nacionalne specifičnosti. Mlinar (2012, 94) pravi, da splošna dostopnost do standardiziranih produktov vodi v procese v katerih zamira regionalna arhitektura in vodi še v kopico podobnih drugih družbenih sprememb, kot je na primer pojavljanje kozmetičnih produktov, ki čedalje bolj uporabljajo angleško in francosko izrazoslovje namesto domačega. Posledice, ki jih prinesejo take spremembe, lahko opazimo že v preteklosti, ko je industrializacija povsem izrinila regionalno kulturo, kot je na primer narodna noša, iz vsakodnevnega življenja in jo premaknila muzeje kulture. Na ostalih področjih pa tako širjenje uniformnosti (še) ni doseglo takšne stopnje. Odločilnega pomena pri tem procesu pa je zavesten odnos do njega, saj lahko določena področja, kot sta na primer arhitektura in urbanizem, določajo nadaljnji potek tako v smeri univerzalizacije, kot k poudarkom kulturne in naravn dediščine v vsakršnem okolju.

4.4 Pretok idej, informacij

Širjenje informacijske tehnologije povzroča intenziviranje pretoka informacij in idej med različnimi narodi, to pa lahko potencialno ogroža kulturno identiteto in nacionalno suverenost. V tem primeru je najbolj izpostavljena težnja h kulturnemu imperializmu, ki naj bi ga širile tehnološko superiorne države, kot je na primer ZDA, preko zagovarjanja in vsiljevanja prostega pretoka informacij. Takšna dejanja pa sprožajo odzive s strani tehnološko inferiornih držav, ki se sklicujejo na nacionalno ogroženost tako v teoriji, kot praksi. Praktični primer takšnega ogrožanja je bilo prodiranje informacij z Zahoda v nekdanje države realnega socializma.

S povečanjem obsega in raznovrstnosti pretoka informacij se hkrati zmanjšuje tudi zmožnost njihove kontrole, kar pa vodi v enosmernost mednarodnega komuniciranja in krepi monopolni položaj svetovnih komunikacijskih središč. Možnih obrambnih mehanizmov, ki se jih lahko uporabi, kot reakcija na informacije, ki se jih smatra, kot grožnja, je veliko. Predvsem pa so dobro razčlenjeni na ravni nacionalnih držav. Eden izmed takih ukrepov je

ohranjanje čistosti lastnega jezika. Posamezni narodi imajo dokaj različen odnos do vključevanja tujih besed oziroma izrazov v svoj jezik (Južnič 1983). Jezikovna čistost variira glede na dojemano stopnjo ogroženosti in je zato značilno, da je zasledovanje te čistosti manj prisotno pri večjih jezikih, kot je na primer angleščina in bolj prisotno pri jezikih manjših narodnih skupnosti, kot je slovenščina ali hrvaščina (Mlinar 2012).

Kot lahko opazimo povečan pretok ljudi, materialnih dobrin in informacij oziroma idej preplavljajo meje in identitete ljudi na lokalni, regionalni in nacionalni ravni. Hkrati pa lahko opazimo, da se je na vseh treh omenjenih področjih, pojavlja raznovrsten repertoar različnih načinov reagiranja na teh področjih, ki so usmerjeni h ohranitvi relevantnosti teritorialnih oziroma nacionalnih identitet.

5 Zaključek

Globalizacija je proces, ki še danes aktivno spreminja naše vsakdanje življenje in je še zmeraj pojav, ki nima enotne definicije ali opredelitve in je pojav, ki ga težko pojasnimo. Vendar pa, kot smo lahko ugotovili, proces globalizacije ne spreminja oziroma ne uničuje človeške potrebe po diferenciaciji oziroma razlikovanju med seboj, in po potrebi o ustvarjanju lastne identitete, ki je drugačna od drugih, kvečjemu globalizacija vpliva na nastanek novih ali pa na spremembo obstoječih identitet, ki pa ne nujno izpodrivajo ali uničujejo stare identitete, ki temeljijo na teritorialni ali pa narodni pripadnosti. Tako lahko potrdimo našo prvo tezo, da migranti ne izgubijo oziroma ne zavržejo svoje nacionalne identitete v dobi globalizacije, temveč se spremeni oziroma transformira, h temu pripomore tako že sam proces formiranja identitete, ki temelji na razlikovanju od drugih, ter novi transportni in tehnološki dosežki, ki migrantom omogočajo neposredno povezavo z svojo matično državo. Prav tako pa lahko potrdimo tudi drugo tezo, da zmanjšanje odvisnosti od neposrednega lokalnega okolja, zaradi globalne delitve dela, večjega pretoka ljudi, informacij in kapitala ne vodi nujno v zaton ali izbris nacionalne identitete, saj kot smo lahko opazili, državni nacionalni akterji uporabljajo širok spekter ukrepov, ki so namenjeni ohranjanju teritorialne oziroma nacionalne pripadnosti in identifikacije. Sklenemo lahko, da globalizacija ima vpliv na formiranje identitet na splošno in to zajema tudi nacionalno identiteto, vendar pa ta vpliv ni jasen in enosmeren, čeprav je globalizacija povzročila večji pretok ljudi čez nacionalne meje in zmanjšala odvisnost posameznika od svojega lokalnega območja oziroma spremenila družbeno dožemanje teritorialnih enot, to ne nujno škoduje formiranju nacionalne identitete, lahko jo celo ojača, vendar pa vodijo procesi globalizacije v transformacijo nacionalne identitete.

6 Literatura:

1. Angew, John. 1987. *Place and Politics*. London: Allen and Unwin.
2. Baumeister, Roy F. 1986. *Identity: Cultural Change and the struggle for Self*. Oxford: Oxford university press.
3. Beck, Ulrich. 2003. *Kaj je globalizacija*. Ljubljana: Krt.
4. Giddens, Anthony. 1990. *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.
5. Guibernau, Montserrat. 2001. Globalisation and the nation-state. V *Understanding Nationalism*, ur. Montserrat Guibernau in John Hutchinson, 242 – 268. Cambridge: Polity Press.
6. Held, David, Anthony McGrew, David Goldblatt in Johnaton Perraton. 1999. *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Cambridge: Polity Press.
7. Jenkins, Richard. 2008. *Social Identity*. London: Routledge.
8. Johnston, Lucy in Miles Hewstone. 1990. Intergroup contact: Social identity and social cognition. V *Social identity theory: Constructive and Critical advances*, ur. Dominic Abrams in Michael Hogg, 77 – 92. London: Harvest Wheatsheaf.
9. Južnič, Stane. 1983. *Lingvistična antropologija*. Ljubljana: Univerzum.
10. --- 1993. *Identiteta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Kralj, Ana. 2008. *Nepovabljeni : globalizacija, nacionalizem in migracije*. Koper: Založba Annales.
12. Langman, Lauren. 2006. The social Psychology of Nationalism: To die for the Sake of Strangers. V *The sage handbook of nations and nationalism*, ur. Gerard Delanty in Krishan Kumar, 66 – 83. London: SAGE Publications.
13. Mlinar, Zdravko. 2012. *Življenjsko okolje v globalni informacijski dobi: Globalizacija bogati in/ali ogroža?*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
14. Musek, Janek. 2010. *Psihologija življenja*. Brezovica: Inštitut za psihologijo osebnosti.
15. Pool, Robert. 1999. *Nation and identity*. London: Routledge.
16. Smith, Anthony D. 1990. Towards a global culture?. V *Global Culture*, ur. Mike Featherstone, 171 – 192. London: Sage publications.
17. Smith, Anthony D. 1991. *Nacional identity*. London: Penguin books.
18. Strassoldo, Raimondo. 1992. Globalism and localism: Theoretical Reflections and Some Evidence. V *Globalization and Territorial Identities*. ur. Zdravko Mlinar, 75 – 99. Aldershot: Avebury.
19. Pikalo, Jernej. 2003. *Neoliberalna globalizacija in država*. Ljubljana: Založba Sophia.

20. Triandafyllidou, Ana. 2006. Nations, Migrants, and Transnational identification: An Interactive approach to Nationalism. V *The sage handbook of nations and nationalism*. ur. Gerard Delanty in Krishan Kumar, 285 – 294. London: SAGE Publications.
21. Tajfel, Henri in Turner, John. (1979). An integrative Theory in Intergroup Conflict. V *The Social Psychology pf intergroup Relations*, ur. Austin William in Stephen Worchel, 33 – 47. CA: Brooks/Cole.